

KOEN VAN KERKHOVEN //
SECRETARIS-GENERAAL COC

Gemaakte afspraken
over werkorganisatie,
statuten ... mogen niet
afgebouwd worden
onder het mom van de
pandemie.

Wordt 2022 opnieuw een coronajaar?

“Volgens de meest optimistische hypothese krijg je gewoon een verkoudheidsgolf over het land heen. Maar als honderdduizenden mensen tegelijkertijd verkouden zijn, heb je een probleem om je samenleving te laten draaien.” Dat zei minister van Volksgezondheid Frank Vandenbroucke (Vooruit) begin januari op de radio. Intussen zwelt de vijfde golf aan. De besmettingen swingen de pan uit: momenteel zo'n 40.000 per dag. In realiteit mogen we dat getal vermenigvuldigen met factor drie of vier. Volgens viroloog Steven Van Gucht wordt het mogelijk nog erger: de omikronvariant zou ons tot 125.000 nieuwe besmettingen per dag kunnen brengen. We zullen cijfers krijgen die we nog niet eerder zagen in deze pandemie. Ongeziene cijfers dus, die over een tweetal weken zullen pieken en erop wijzen dat we vroeg of laat allemaal besmet zullen worden.

Een grote groep mensen maakt zich zorgen, omdat er risico's worden genomen waarvan de effecten niet volledig gekend zijn. De gevolgen van omikron op de draagkracht van de zorgsector zijn nog een vraagteken. Bij anderen groeit de onrust vanuit een economisch perspectief, omdat cruciale sectoren in de problemen zullen komen als het personeel massaal besmet thuis zit.

Uiterste waarden creëren grote onzekerheid

Van Gucht voorspelt dat we bij de piek 30.000 tot 125.000 besmettingen per dag zullen krijgen. Het verschil tussen die twee uitersten toont aan dat het moeilijk is om in te schatten hoe hard omikron zal tekeergaan. De data waarover de wetenschappers beschikken, dateren vooral van de vakantieperiode, waarin mensen een ander contactgedrag hebben. Ook het effect van de heropening van de scholen is blijkbaar moeilijk in te schatten. En wat zullen de gevolgen zijn van het versoepelde test- en quarantainebeleid, waardoor meer mensen het virus ongemerkt kunnen doorgeven? Dat de situatie zorgt voor politieke nervositeit, is nu al duidelijk. Aanvankelijk mochten kinderen uit de lagere school die een hoogrisicocontact hadden binnen het gezin nog naar school gaan. In amper enkele uren tijd veranderde minister van Onderwijs Ben Weyts dat standpunt: enkel leerlingen die het hoogrisicocontact buiten het gezin oplopen, mogen naar school blijven gaan¹. En intussen blijven de maatregelen wijzigen.

De vraag is of de politieke beleidsmakers het zich kunnen permitteren om aan te kijken tegen sterk stijgende besmettingscijfers. Zullen er dan toch strengere maatregelen komen of rekenen politici erop dat veel mensen zich uit zichzelf voorzichtiger zullen gedragen?

1. Deze maatregel is van kracht op het moment dat dit artikel wordt geschreven.

COC hoopt dat iedereen zich grondig over die vraag buigt. Struisvogelpolitiek kunnen we missen als de pest – ik bedoel corona. Sommige organisaties vragen om besmette leerlingen die zich niet ziek voelen toch naar school te laten gaan, omdat anders de scholen dreigen te sluiten. COC is het daarmee niet eens. Ten eerste is die uitspraak een kaakslag voor alle personeelsleden die een jaar geleden het onderste uit de kan hebben gehaald om (voltijds) afstandsonderwijs te geven. Toen sloten de scholen ook niet. Ten tweede houdt die stellingname geen rekening met het feit dat die aanpak tot een groter ziekteverzuim onder het personeel kan leiden (waardoor de scholen uiteindelijk toch nog sluiten). Of gaat kinderopvang voor op les?

Zorgsector en kmo's

Maar zelfs al is de piek lang niet zo hoog als het worstcase-scenario, dan nog zitten heel wat sectoren met kopzorgen. Zelfs bij 40.000 tot 50.000 besmettingen per dag dreigen aanzienlijke personeelstekorten. Logistieke ketens kunnen verstoord worden zoals dat ook gebeurde in het begin van de pandemie.

De onderzoekers deden geen voorspellingen over het mogelijke aantal opnames op intensieve zorg. De uitdaging voor de ziekenhuizen zit wellicht in de grote aantallen patiënten, terwijl tegelijkertijd veel zorgpersoneel kan uitvallen door besmettingen. Daarnaast zijn de ziektegraad en -duur van de patiënten nog onbekend. De vraag is dus hoe groot de druk op de ziekenhuizen wordt. In het Verenigd Koninkrijk schakelt men 1.800 militairen in de ziekenhuizen in. Ook in eigen land zou afgesproken zijn om Defensie in te zetten voor logistieke ondersteuning. Margot Cloet van Zorgnet-Icuro wil op korte termijn extra mensen vinden, bijvoorbeeld door een beroep te doen op studenten verpleegkunde. Maar als alle middelen zijn uitgeput, zullen de ziekenhuizen opnieuw hun zorg moeten afbouwen.

Het openbaar vervoer komt ook onder druk bij stijgende besmettingen. Zowel De Lijn als de NMBS schraptten tijdens de deltagolf ritten, nadat zo'n 15 procent van het personeel uitviel. Zij zoeken intussen naar noodoplossingen.

Daarnaast wacht ook het bedrijfsleven bang af. De meeste grote bedrijven hebben noodplannen opgesteld, die de vervangingen regelen wanneer medewerkers door ziekte of

quarantaine uitvallen of die bepalen welke productielijnen vertraagd of stilgelegd kunnen worden. Sommige bedrijven kopen duizenden zelftests aan voor hun personeel.

Of het nu het bedrijfsleven of onderwijs betreft, COC wil waarschuwen voor een mogelijk ongewenst fenomeen: gemaakte afspraken over werkorganisatie, statuten ... mogen niet afgebouwd worden onder het mom van de pandemie. Dat wil niet zeggen dat een pandemie geen nieuwe inzichten kan verschaffen. Nieuwe afspraken kunnen de werkomstandigheden ook verbeteren. Zo meldt minister van Onderwijs Ben Weyts dat hij een regelgevend kader zal ontwikkelen voor het afstandsonderwijs². Dat komt er nadat COC al van bij het begin van de pandemie stelde dat een decretaal kader voor afstandsonderwijs ontbrak. De minister beweerde toen dat dat niet nodig was, omdat al wat niet verboden, toegelaten was. COC zal dat kader bekijken op basis van de input van haar leden.

Project propere lerarenkamer

Het is duidelijk dat we op korte termijn niet zullen verlost zijn van pandemieën. Daarom startte COC begin september een project propere lerarenkamer in vijf scholen. De resultaten van de metingen in een eerste school (periode september – december 2021) zijn nu gekend³. We feliciteren het personeel en de directie van viio Tongeren, die dankzij hun aangepast gedrag en mét ondersteuning van bijkomende apparatuur zeer goede luchtkwaliteit in de lerarenkamer behalen. Er is een duidelijk aantoonbaar effect van de uv C-luchtreinigers en de HEPA-filter op de aerosolen en vluchtige organische stoffen. Dat stimuleert COC om het project uit te breiden naar klaslokalen. Daarnaast stellen we verheugd vast dat soortgelijke projecten zich in andere scholen ook beginnen te ontwikkelen. Daarvoor doen we het.

Ondanks de moeilijke start van 2022, wens ik jou als trouwe lezer van Brandpunt, ook in naam van COC, een gelukkig, veilig én gezond nieuw jaar.

Koen

-
2. Brandpunt 7, april 2021, Dossier: Tijd en plaats voor afstandsonderwijs?, p.7-21.
 3. Lees ook 'Eerste resultaten project propere lerarenkamer' op p. 18-19.